

ВЕРБАЛЬНІ ТА НЕВЕРБАЛЬНІ АСПЕКТИ СПІЛКУВАННЯ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА

Темченко Г.В., к.е.н., ст. викладач кафедри економіки, організації та управління підприємствами, **Єпик О.О.**, здобувач. Криворізький національний університет

Вступ. У нашому сучасному суспільстві важливу роль у спілкуванні людей мають вербальні та невербальні аспекти спілкування. Вони є головною ознакою сучасного менеджера, показують професіоналізм тієї людини, яка займає посаду.

Мета роботи – дослідження вербального та невербального спілкування.

Матеріали та методи. Сфера спілкування в менеджменті представлена вербальним і невербальним спілкуванням. Вербальне спілкування – це контакт із партнером і взагалі з оточенням за допомогою мови як єдиної цілісної складної системи знаків, які служать засобом спілкування [1, с. 13]. Невербальне спілкування – це процес спілкування між людьми, що реалізується за допомогою знакових систем (міміки, жестів, пантоміміки, простору, кольору, одягу тощо) [2, с. 46]. Учені вважають, що мова є одночасно явищем фізичним, фізіологічним, антропологічним, суспільним. Умова його існування – людське суспільство. Мова є феноменом людської цивілізації, найважливішим знаряддям соціалізації людини. За допомогою мови людина щодня спілкується, пристосовується до свого оточення, зміцнює суспільні зв'язки, взаємодіє з різними соціальними групами [1, с. 13]. Але крім мови та мовлення існують й інші засоби комунікації. Люди також обмінюються інформацією за допомогою жестів, міміки, погляду, пози, рухів тіла, які називають невербальними (несловесними) засобами спілкування [3, с. 114]. На думку А. Герасимчук, О. Тимошенко, мова спрямована на те, щоб окреслити, дефініювати думки, почуття, предмети, явища, досвід тощо для обміну їх з іншими людьми; дати оцінку людям, почуттям відповідно до актуальної системи норм і цінностей; презентувати й обговорити результати власного життєвого та професійного досвіду, оцінювати події минулого та співставляти їх із сучасністю та з баченням майбутньої перспективи; дати можливість творити, підтримувати, змінювати середовище; бути джерелом

злагоди, продуктивної взаємодії. Подібні вимоги до ділового мовлення можна знайти в працях З. Мацюк, Н. Станкевич. Це ясність, недвозначність у формулюванні думки; логічність, смислова точність, небагатослівність; відповідність між мовними засобами та обставинами мовлення; співмірність стилю викладу та мовних засобів; різноманітність мовних засобів; виразність дикції, відповідність інтонації мовленнєвій ситуації тощо. Слід відзначити, що невербальні засоби спілкування у менеджменті є не менш важливими, ніж вербальні [1, с. 13].

Важливу роль у спілкуванні відіграють жести – виражальні рухи рук, що передають внутрішній стан людини. За призначенням і природою розрізняють ритмічні, емоційні, вказівні, зображувальні жести та жести-символи.

Ритмічні жести дублюють інтонацію, виокремлюють певні частини висловлювання, підкреслюють логічний наголос, сповільнення чи прискорення темпу мовлення. Емоційні жести передають найрізноманітніші відтінки почуттів: подив, радість, захоплення, ненависть, роздратування, розчарування. Вказівні – виконують функцію виділення якогось предмета серед однорідних. З цією метою послуговуються рухами пальців, кисті, цілої руки. Зображувальними жестами відтворюють предмети, тварин, інших людей (їхню форму, рухи, розміри). Ними користуються в тих випадках, коли не вистачає слів чи необхідно підсилити враження і вплинути на слухача наочно. Жести-символи інформують про певні дії, властивості, наміри тощо. До жестів-символів належать умовні жести вітання, прощання, заклик до мовлення, передчуття приємного [4, с. 160].

Важливо пам'ятати кілька порад щодо того, як володіти голосом під час спілкування. Отже, треба пристосовувати свій голос до обставин, за яких відбувається спілкування; той, хто говорить занадто тихо, справляє враження людини, яка не вірить у свої сили; не варто говорити занадто голосно й експресивно – ви справлятимете враження агресивної людини; намагайтеся постійно тренувати свій голос, найкращий спосіб для цього – читання вголос, відпрацювання правильної вимови; голос підвищуйте тоді, коли ставите запитання, висловлюєте радість, захоплення, здивування. Якщо вам необхідно

когось переконати, відповісти на запитання, то голос понижуйте; будьте тактовні: спочатку зважте, чи нікого не образить те, що ви бажаєте сказати, а тоді вже починайте говорити [5, с. 10].

Результати. Чітко спостерігається, як вербальні та невербальні аспекти впливають на спілкування менеджера та клієнта. За допомогою цих аспектів клієнт бачить відкритість менеджера та зацікавленість до його проблеми.

Висновки. Отже, тільки майстерно володіючи як вербальними, так і невербальними засобами комунікації, можна легко встановлювати контакти між людьми, досягнути успіху, досконало володіти культурою та мистецтвом спілкування. Тому кожний прогресивний менеджер прагне володіти як вербальним, так і невербальним спілкуванням.

Дуже важливо вміти читати (розуміти) невербальні сигнали, оскільки вони здебільшого спонтанні, несвідомі, а тому – щирі. Поєднуючись з вербальними засобами, вони відтворюють реальну картину ситуації мовлення. Важливо вміти досконало користуватися вищезазначеними засобами, оскільки це сприяє формуванню високої культури спілкування.

Список літератури.

1. Бабинець М.М. Вербальні і невербальні засоби спілкування в менеджменті. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка та соціальна робота.* Вип. 30. С. 13. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/230/3/.pdf>.

2. Психологія спілкування / за заг. ред. Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка. Х.: НФаУ, 2011. 46 с. URL: <http://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/634/1/.pdf>;

3. Курило О.Й., Розман І.І. Вербальні та невербальні аспекти культури спілкування. *Молодий вчений.* 2017. № 4.3 (44.3). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4.3/28.pdf>.

4. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. Київ: Алерта, 2011. 695 с.

5. Дубовик С. Культура спілкування як складник загальної культури школярів. *Українська мова і література.* 2012. № 1. С. 9–12.